

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

646 p"090 p"090 p"090 p"090 p"090 p"090 p"090 p"090 p"090 p"090
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482

הנושא: סגולה לחודש אלול להקדים שלום לכל אדם.

ילד ופחד מאימו המרשעת והרב הצילו לכן הוא בא להחזיר לרב טובה.

הנודע ביהודה כינס מיד את כל היהודים ואמר להם טעינו בחישוב השנים, וצריך להוסיף עוד יום של חג הפסח, ואין לאכול חמץ. הגויים שלא ידעו את דרשת הרב, הגיעו מיד אחר הפסח למכור את הלחמים עם הרעל, ואין קונה. וכשביררו, סיפרו להם את דברי הרב שצריך להוסיף על הפסח, המוכרים תבעו את הרב לבית משפט, הרי הפסידים ממון רב. והנודע ביהודה ביקש את הלחמים, ושיביאו כלב שיאכל מהם, וכמובן, פניהם חפו והבינו שהשם יתברך הצילם ממיתה.

לפני מספר שנים בחג החנוכה היתה התכנסות במוסקבה, בה השתתף נשיא רוסיה, ולדימיר פוטין, עם הרב הראשי של רוסיה, הרב בערל לאזאר שליט"א.

במהלך האירוע קם הנשיא הרוסי ונשא דברים מרגשים, וכך אמר: "שמעו נא יהודים, מעשה שהיה כאן ברוסיה. בשכונה אחת התגוררה משפחה ענייה מרודה ולה ילד קטן. הילד הזה היה אומלל, כי הוריו עבדו קשה לפרנסתם מבוקר עד לילה והיו משאירים אותו לבד בבית, לעתים אפילו בלי להותיר לו אוכל.

"בשכונות גרה משפחה יהודייה, וכאשר הם ראו את הילד הקטן בבית שאלוהו האם יש לו מה לאכול. כשהשיב בשלילה הם דאגו לו לאוכל כל יום, ובשבתות וחגים אף הזמינו אותו לסעוד על שולחנם. כך במשך תקופה ארוכה הם אימצו את הילד הגוי הזה ודאגו לכל מחסורו."

כאשר סיים פוטין את סיפורו המרגש הוסיף ואמר: הילד הזה שעליו סיפרתי לכם, הוא אני עצמי! אינני יכול לשכוח כיצד אותה משפחה יהודייה דאגה לי. עד היום אני עוד זוכר את ברכת נטילת ידיים, ברכת 'המוציא' וברכת המזון, שהיו מברכים שם בבית!"

והנה, אותו ילד עני הוא כיום נשיא המדינה הגדולה הזאת, ויחסו ליהודים שבתוכה הוא יחס אוהד, כמעט חסר תקדים בכל מדינות אירופה. הכל בזכות אותה משפחה שדאגה למחסורו של ילד נכרי אומלל.

הרי לנו עד כמה ראוי לדאוג אפילו לילד גוי ויש לדרוש בשלומם ובטובתו.

דבר זה נלמד מפרשת השבוע, "כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום, והיה אם שלום תענה ופתחת לך

הגאון רבי שלום שבדרון זצוק"ל (זקניך ויאמרו לך) התורה בפרשת וישב מספרת לנו על יוסף הצדיק שנגנב למצרים על לא עול בכפו. ועבר נסיונות קשים עם אשת פוטיפר. ובנוסף נכנס לבית הסוהר בתחילה לעשר שנים. רק לתאר איזה מצב מדכא וחשוך. עד כמה יכול היה יוסף להישבר מהמצב הנורא הזה.

והנה הוא רואה בבית הסוהר הזה שני גויים מגושמים, שפניהם זועפים. נו, מובן הם בבית הסוהר לא בבית מלון. אך ליוסף הצדיק זה כואב, הוא ניגש אליהם ומתעניין בשלומם ושואל: "מדוע פניכם רעים היום"? ועל אף תגובתם המתנשאת "חלום חלמנו ופותר אין אותו" במילים אחרות זה לא בשבילך, אתה לא תוכל לעזור לנו. הם לא מספרים את החלום. יוסף לא מרפה ודוחק בהם לספר כי הוא רוצה לעזור להם. ואומר להם: "הלא לאלוהים פתרונים ספרו נא לי". יוסף נמצא בכזה מצב נורא, בתוך החושך והיסורים מגלה עירנות לזולת. ודואג לשני גויים מגושמים וגאוותנים להחזיר להם את השמחה.

אומר ר' שלום נתעמק יותר ונראה שכל הצלת יוסף עצמו, רק מכוח אותה עירנות לזולת לשני אותם גויים שפלים. שלולי היה יוסף מתעניין בשלומם, הרי ששר המשקים לא היה יודע מי הוא. ולא היה מזכירו אצל פרעה. והיה נשאר בבית הסוהר לעולם.

מסופר על הנודע ביהודה שפעם בלכתו ברחוב ראה ילד גוי בוכה, הוא ניגש אליו והתעניין מדוע הוא בוכה. הילד סיפר שיש לו אמא חורגת. (שאינה אימו) והיא שולחת אותו כל יום בקור, למכור סל של לחמים שהיא אפתה, ואם הוא לא מצליח למכור את הכל היא מכה אותו מכות באכזריות גדולה. והיום, מספר הילד, אכן הצלחתי למכור את כל הלחמים אבל הכסף אבד לי, אני מפחד להגיע הביתה מי יודע איזה מכות אקבל.

הנודע ביהודה הוציא מכיסו את כל הסכום ונתן לילד. והוסיף גם כמה פרוטות שיקנה לעצמו דבר מתיקה. הילד שמח והלך לביתו שמח.

עברו שנים, האופים הגויים החליטו להרעיל את הלחמים שהיהודים קונים מהם במוצאי פסח. אבל אותו ילד גוי שבניתיים גדל ששמע על המזימה הלך באמצע הלילה בחשאי וסיפר עליה לנודע ביהודה, שידע בחוכמתו כיצד להציל את כל היהודים. והזכיר לו שלפני שנים רבות כשהיה

וְהָיָה כָּל הָעָם הַנִּמְצָא בָּהּ יִהְיוּ לָךְ לְמַסַּךְ וְעֶבְדְּךָ. וְאִם לֹא תִשְׁלִים עִמָּךְ וְעִשְׂתָּהּ עִמָּךְ מִלְחָמָה וְצִרְתָּ עָלֶיהָ.

וכתבו דעת זקנים מבעלי התוספות (שופטים כ' פסוק י'): "וקראת אליה לשלום" - כי גדול השלום שהקב"ה שינה כשאמרה שרה ואדוני זקן וכן כתיב חבור עצבים אפרים הנח לו כדפרש"י לעיל. ועוד כמה קולמוסין משתברין כמה דיו משתפך באחי יוסף "אביך ציוה לפני מותו לאמר כה תאמרן ליוסף וגו'", ולא מצינו ביעקב שציוה כן אלא מפני השלום כתב. וגם ברכת כהנים מסיים בשלום וכן שמונה עשרה ועוד שנו רבותינו שואלין בשלום לעכו"ם מפני דרכי שלום. וגם המקדים שלום לחבירו צריך לכפול לו לשלום ולומר לו שלום עליך וברכה טובה וסמך ללשון זה מדכתיב "כי תקדמנו ברכות טוב", כלומר, כי תקדמנו בשלום צריך להחזיר לו ברכת טוב פי' ברכה טובה. ולכך אמר ר' יוחנן: מימי לא הקדימני אדם לשלום ואפילו עכו"ם בשוק, שאין דרך למהר כ"כ ולקדם לו שלום הקדמתי לו לפי שאם יקדים לי הייתי צריך לכפול לו שלום ואין כופלין שלום לעכו"ם. עכ"ל.

הרי לנו כי הדעת זקנים מבעלי התוספות פירש על מעלת השלום בפסוק העוסק יציאה למלחמה עם הגויים. הרי לנו מקור מן התורה על החובה להקדים שלום אפילו לגוי.

הגמרא בגיטין (סב.) אומרת: אין כופלין שלום לגוי, רב חסדא מקדים ויהיב להו שלמא. השו"ע (יר"ד סימן קמ"ח סעי' י') פוסק אסור לכפול לו שלום לגוי לעולם, לפיכך טוב להקדים לו שלום, כדי שלא יתחיל הגוי ויצטרך לכפול לו שלום.

הט"ז מקשה על זה ממה שמצינו בר' יוחנן בן זכאי מעולם לא הקדימו אדם שלום ואפי' גוי בשוק, מאי אפילו הא עיקר הדין כך הוא שצריך להקדים שלא יצטרך להכפיל?

ומתוך, דשם מיירי בגוי שאינו מכירו מעולם כמו שמרמז על זה לשון בשוק ולא מסתבר שישאל בשלום ויצטרך לכפול ואפילו הכא פתח הוא בשלום שהיה מתיירא שמה יזדמן שיתן לו הגוי שלום תחילה, וכאן מיירי במכירו ועל כן הוא מן הדין.

הגמרא במסכת ברכות (לב:) תנו רבנן מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך [וידוע שכל מעשה בחסיד אחד אינו אלא ר' יהודה בן בבא או ר' יהודה בר אילעאי (ב"ק קג: תמורה טו:), וכן דקדק בברכות שם רב ניסים גאון].

בא שר אחד ונתן לו שלום ולא החזיר לו שלום. המתין לו עד שסיים תפילתו לאחר שסיים תפילתו אמר לו: ריקא והלא כתוב בתורתכם "רק הישמר לך ושמור נפשך", וכתוב "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", כשנתתי לך שלום למה לא החזרת לי שלום? אם הייתי חותך ראשך בסייף מי היה תובע את דמך מידי? אמר לו: המתן לי עד שאפייס בדברים, אמר לו: אילו היית עומד לפני מלך בשר ודם ובא חברך ונתן לך שלום היית מחזיר לו? אמר לו: לא. ואם היית מחזיר לו מה היו עושים לך? אמר לו: היו חותכים את ראשי בסייף. אמר לו: והלא דברים קל וחומר ומה אתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם שהיום כאן ומחר בקבר כך, אני שהייתי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים על אחת כמה וכמה. מיד נתפייס אותו השר ונפטר אותו חסיד לביתו לשלום.

והקשה הט"ז (א"ח ס' טו ס"א) כיצד הותר לחסיד שלא לענות לשר ולסכן את עצמו וכתב: "...אלא אדרבה סתם מלך אינו הורג תיכף, אלא מתווכח בדברים על פי הדין ואומר לו למה עשית כן. ומתוך כך יתרץ דבריו ובודאי יתפייס מתוך שיראה שלא עשה כן דרך מרידה בו אלא לכבוד הש"ת... ובזה מתורץ מה שקשה שם בענין מעשה דההוא חסיד עם הגמון, שהקשה לו הלא כתיב 'ונשמרתם לנפשותיכם' ומה השיב לו החסיד. ואפילו אם תאמר שזה החסיד סמך עצמו על זכות התפלה, מכל מקום מה השיב על הקושיא, וכפי מ"ש נ"ח, דמשום הכי אמר לו החסיד שם 'המתן עד שאפייס

בדברים', דלכאורה זהו מיותר, היה די לו לומר תכף אלו היית עומד לפני מלך בשר ודם כו'. אלא דבזה רמז לו התירוק, ע"כ אתה תמתין לי ולא תמתני תיכף כי אין זה חוק השררה אלא תחילה תשאלני למה עשית כך ומתוך כך אפייסך בדברים, נמצא שלא עברתי על ונשמרתם".

הצל"ח גם שואל שאלה זו ומתוך שהחסיד ראה בהגמון שיש בו מידת הענוה וז"ל: ולענ"ד נראה כיון שראה החסיד שהשר הקדים לו שלום, כבר ידע שיש בשר הזה מדת ענוה, ולכך בטח בו שלא ימהר להרגו עד שישמע טענתו, ובטח באמתלא זו שאמר לו אחר כך.

נמצא, כי גויים בעלי גאווה הם ואינם פותחים בשלום ואם מצינו גוי שפותח בשלום הרי שבעל ענוה הוא ובעל מידות מיוחדות ואין לחשוש ממנו.

במסכת אבות (פ"ד משנה ט"ו) אמרו 'הוי מקדים בשלום כל אדם', ומצינו בזה כמה פירושים מהו "כל אדם": רש"י מבאר אפילו נכרי, ואמרו על רבי יוחנן בן זכאי (ברכות י"ז.) שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק. הרשב"ץ פי' שבא לרבות אפילו קטן ממנו. והמהר"ל פי' אפילו רשע. והשל"ה (שער האותיות ב' - בריות) כתב שאפילו למי שלבו עליו יקדים שלום ועי"ז יגרום אהבה.

אבל בזוה"ק (מקץ דף ר"ד) מחמיר באמירת שלום לאדם שאינו שומר תורה ומצוות. משום שנאמר "אין שלום לרשעים אמר ה'".

בשו"ת יביע אומר (ח"ו א"ח סימן טו אות ט בתוך שני חצאי לבנה) אי מותר להקדים שלום לאדם רשע ע"ש. ועוד התם לעיל באורך (אות ח) דן אי מותר להקדים שלום לאדם גלוי ראש, שהרי מכשילו שיענהו שלום שהוא שמו יתברך בגילוי ראש. ומסיק דשרי מכח ספק ספיקא, שמא הלכה כדעות הראשונים שאין תיבה שלום נחשבת אזכרה. ואת"ל שכן, שמא הלכה כמאן דאמר דמותר מן הדין להזכיר השם בראש מגולה. ואע"ג דהוי ס"ס נגד מרן, כיון שלא דיבר מרן בב"א שני הספיקות יחדיו שפיר הוי ס"ס. ע"ש.

וכן הגר"י זילברשטיין שליט"א (הר"ד בעלינו לשבח ח"ב עמוד קיב-קיד) נקט שיש לברך בשלום גם לאנשים הרחוקים מתורה ומצוות, וניתן להחזירם בתשובה שלימה. וע"ש בח"ב עמוד תקנ"ו בבעל תשובה שמספר מה שגרם לו שחזר בתשובה שלימה, היה בגלל שכנו האברך שבכל יום נהג להקדים ולברכו בשלום בפנים שמחות ובלבביות.

יש ענין גדול מאוד בחודש אלול לשאול בשלום חבירו או לכתוב לחבירו איגרת שלום לשנה טובה ומבורכת וכו', ובליקוטי מהרי"ח סימן תקפ"ה הביא רמז יפה על זה מהפסוק (שמות יח, ז) "וישאלו איש לרעהו לשלום" ר"ת אלול.

השיחה האחרונה של מרן הסבא מסלבודקא זיע"א בישיבת חברון בעיר האבות, היתה בראש השנה האחרון לחייו בישיבה לפני התקיעות, ובה הוא אמר דברים מרוממים ביותר: "במה יזכה האדם ביום הדין הנורא, עם איזו זכות הוא יבוא לבית דין של מעלה? באמירת 'גוט מורגען' (בוקר טוב) לחברו כל בוקר בהארט פנים, זו הזכות שתכריעהו לכף זכות ביום הדין!"

הגרמ"י לפקוביץ' זצ"ל סיפר את הסיפור הנ"ל, וציין: "עד כמה הארת פנים בתחילת היום יכולה להועיל לשני.. עד כדי שזכות זו יכולה להכריע את הכף ביום הדין".

אפשר לומר טעם מדוע יש לקבל על עצמו לומר שלום לכל אדם לפני ראש השנה, כיון דהקדמת שלום לכל אדם מארכת ימיו ושנותיו של אדם.

כך כתב הגאון מוהר"ר יעקב אורנשטיין זצ"ל בספרו ישועות יעקב (יורה דעה סימן קמח) בשם הש"ס דהקדמת שלום לכל אדם מארכת ימיו ושנותיו של אדם. ע"ש. אולם כמדומה שלא נמצא מאמר כזה במפורש בש"ס ובשאר מקורות חז"ל.

בספר והארכת ימים (עמוד סח) הביא מספר מעט צרי (עוד שלום) שנתקשה למצוא המאמר ומקור הדבר. וכתב, דאולי מקור הדבר מהגמרא יבמות (דף קט עמודים א-ב) תני בר קפרא, לעולם ידבק אדם בשלושה דברים וכו', בהבאת שלום דכתיב "בקש שלום ורדפה", ואמר רבי אבהו, אתיא רדיפה רדיפה, כתיב הכא "בקש שלום ורדפה", וכתב התם "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד".

עוד הביא בספר והארכת ימים שהרה"ג יהודה פישר שליט"א הביא את דברי הירושלמי תענית (פרק ד הלכה ב) דרבי חנינא הקדים שלום והאריך ימים. ע"ש. אולם המעיין בירושלמי יראה שרבי חנינא הסתפק אם הסיבה לאריכות ימיו היא בגלל שכאשר היה הולך מטבריה לציפורין עיקם הדרך כדי לשאול בשלום רבי שמעון בן חלפתא. ומלבד שלא הכריע שזו היא סיבת אריכות ימיו, אין להביא ראיה ממעשה כזה של עקימת הדרך לשאול בשלום אדם גדול, למי שמקדים בשלום כל אדם.

מנהגו של עולם שכאשר פוגש אדם את חברו ואומר לו "שלום עליכם" חבירו משנה את הסדר ומשיב "עליכם שלום" ויש לעיין בטעמו של מנהג זה, מדוע המשיב נזקק לשנות ולא להשיב כפי שקיבל?

ביאר זאת, הגאון מהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל עפ"י דברי חז"ל בגמרא (נדרים י:): אסור לומר "לה' עולה" שמא אחר שיוציא את שם ה', ימות ונמצא שהוציא שם ה' לבטלה. אלא יאמר: "עולה לה". ונשאלת השאלה: אם כן, היאך מותר לומר "שלום עליכם" להקדים תיבת "שלום" הרי הוא שמו של הקב"ה כמובא במסכת שבת דף י' שאסור לומר שלום בבית המרחץ?

אלא התרוץ לפי מה שאמרו חז"ל "כל המקדים שלום לחברו מאריכין לו ימיו ושנותיו". נמצא איפוא, כי הראשון שהקדים שלום לחברו אין לו לחשוש שמא ימות, שהרי מובטח הוא באריכות ימים, לכן יכול לומר "שלום עליכם", אבל חברו, שלא הקדים, וממילא אינו מובטח באריכות ימים, על כן צריך לומר "עליכם שלום".

כיוצא בזה ביאר כ"ק האדמו"ר מבעלז - רבי יששכר דב זצ"ל את הנוסח שאומרים (בזמירות "מלוה מלכה") "אשרי מי שראה פניו (של אליהו) בחלום, אשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום". כלומר: הסימן שאכן ראה את אליהו (ולא צדיק אחר) הוא מכך שלא החזיר לו "עליכם שלום" כמנהג העולם אלא "שלום". סימן שהוא אליהו הנביא שחי וקיים לעולם, ולכן לא חשש לפתוח ב"שלום".

נמצא כי המקדים שלו לחבירו סגולה היא לאריכות ימים, לכן הרי זו קבלה ראויה קודם יום הדין ראש השנה.

נסיים במעשה, לפני כמה שנים הגיע יהודי אמריקאי לגור בשכונת הר נוף בירושלים, וניסה להתרגל לחיים בשכונה, בימי החול התפלל בבית כנסת הסמוך לביתו והיה נראה שהוא מסתגל לאט לאט לחיי השכונה החדשה, אלא שבשבת הוא הגיע לבית הכנסת וכידוע בשבת יש מקומות קבועים וקנוניים למתפללים הקבועים, והוא נכנס והתיישב על מקום שהיה פנוי, לאחר זמן מה הגיע אחד ורמז לו בעדינות גדולה שהמקום שלו, הוא קם והתיישב במקום פנוי אחר, אלא שהדבר חזר על עצמו כמה פעמים, מגיע המתפלל הקבוע ורומז לו שזה מקומו, וכך יצא שבשבת אחת הזיזו אותו שבע מקומות כמובן בעדינות גדולה וברמזים ברורים בלבד! והרגשתו היתה כמובן רעה מאוד.

שבת הבאה הוא הגיע לבית הכנסת של הגאון רבי אברהם רובין שליט"א, הוא כבר נזהר שלא להתיישב על שום מקום וחיכה בסוף בית הכנסת, בסוף התפילה ניגש אליו הרב רובין הידוע במאור פניו לכל אדם, ואמר לו 'אגוט שבת' בחיך ובהארת פנים גדולה כשהוא מתעניין מהיכן הוא ומה מצבו, כמובן שהיהודי נשבר וסיפר לרב רובין את כל התלאה

שלו מאז שהגיע לשכונה, אף אחד לא מתעניין בשלומו, ובבתי כנסת רק רומזים לו בעדינות על המקומות...

הרב רובין הזדעזע, ולמחרת לפני קריאת התורה דפק על הבימה ואמר: שיזדעזעו אמות הסיפים על מה שקורה אתנו, כאשר יהודי מגיע לשכונה ואף אחד לא טורח לגשת אליו ולהתעניין בשלומו, להאיר לו פנים וגם לוותר לו על המקום או לכל הפחות למצוא לו מקום אחר!!! וכך דיבר על מעלה גדולה זו של הארת פנים כמה היא חשובה ונחוצה.

לאחר שבועיים מקבל הרב רובין טלפון מאמריקה ומעבר לקו נמצא אבא של אותו יהודי שהוא עשיר גדול, והוא מספר לרב רובין כמה שהוא שימח את בנו שחשב כבר לחזור לאמריקה, וכהכרת הטוב הוא רוצה לתת לו תרומה גדולה ושאלו למה ירצה? הרב רובין אמר לו שלא נראה לו שהוא יכול לעזור לו כי הוא צריך סכום גדול ו... אמר העשיר ההוא תגיד מה אתה צריך, אמר לו הרב רובין שיש להם בית כנסת בבקתה עלובה והם צריכים לבנות בנין, על המקום רשם אותו יהודי המחאה שמנה של חצי מיליון דולר ובה נבנה בית הכנסת המפואר של הרב רובין בירושלים.

מעלת חודש אלול:

סיפר כ"ק האדמו"ר רבי איציקל מפשעווארסק אנטווערפן: פעם באחד מימי חודש אלול, נכנס רבי אלימלך לבית מדרשו, ניגש אל אחד האברכים ואמר לו שתי מילים בלבד: "חודש אלול".

מיד החל האברך לרטוט בכל גופו מחמת אימה, ארכובותיו ושיניו דא לדא נקשו, עד אשר נפל מתעלף ארצה.

אמר מרן האדמו"ר מבוהוש שליט"א בשם הרה"ק רבי משה יהודה ליב מפאשקאן זי"ע, אלול ראשי תיבות: אנו ליה ועינינו ליה. שעיקר עבודת חודש זה להגיע למדריגה זו.

השפת אמת מביא בשם החידושי הרי"מ "אלול" אותיות לא – לו, כתיב "לא אנחנו" וקרי "לו אנחנו", ואפשר לפרש שבא ללמד, שבעבודת חודש אלול, מגלים אנו שכל רצונו האמיתי הוא אך ורק ל"לו אנחנו" וכל מעשה רע שעשינו נגד רצונו – "לא אנחנו" אין זה מרצונו.

"יוצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" מובא בספרים הקדושים שהכוונה אל חודש אלול "לפנות ערב" – סוף השנה, שאז הזמן לשוח ולהתפלל ולבקש לזכות לעשיית תשובה שלימה.

כתב בשפת אמת (פרשת וילך, תרנ"ז) זי"ל: איתא בספרים על חודש אלול "אני לדודי ודודי לי", כו'. כי עיקר התשובה צריך להיות על זה, לזכור כי נשלחנו לעולם הזה לעשות רצונו ית"ש בלבד. ומה שטרודין בהבלי עולם ושוכחין העיקר, על זה צריך להיות עיקר התשובה לחזור לקבל עול העבדות להיות מוכן רק לעשות רצונו ית'. ועמד לא חפצתי בארץ. ואם מקבלין זה העול בשלימות "אני לדודי". ממילא "ודודי לי". ע"כ.

אלול ראשי תיבות: עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון. (האדמו"ר מבעלזא שליט"א).

משל: משרתת חרוצה מכינה את הכל מראש, בלילה בטרם לכתה לישון היא שמה את העצים הלחים ליבוש על התנור, מנפה קמח למחר ומכינה את כל הנצרך מראש. בבוקר האש בוערת היטב בתנור כי העצים יבשים, היא לשה את הקמח ומניחה אותו לטפוח, ובינתיים יש לה פנאי לערוך את השולחן ובבוא הזמן היא מגישה לחם אפוי כראוי ובעל הבית שמח על פעולותיה.

לעומתה, משרתת עצלה אינה מכינה מאומה בלילה מבעוד יום, היא מתחילה בבוקר להצית את התנור, האש אינה דולקת כראוי כי העצים לחים, היא אינה מספיקה גם לנפות את הקמח כראוי, וגם אין לה זמן להמתין שהעיסה תתפת. כתוצאה מכך הבית מתמלא עשן, המאכלים אינם טעימים, השולחן אינו ערוך ובעל הבית רוגז עליה. אותה משרתת אינה מבינה הרי היא עמלה וטורחת בבוקר בכל כוחה ועל מה יצא הקצף עליה? היא איננה מבינה שכל מעשיה אינם מצליחים מחמת שהיא לא התכוונה מראש, לא העמל חסר לה, אלא היכולת להקדים ולתכנן את הדברים מראש באופן הראוי והנכון.

הנמשל: מסביר הדברי חיים זי"ע בהגיע ימי הדין של ראש השנה מתעורר כמעט כל יהודי לשוב אל בוראו מפני פחד ואימת הדין, אולם באותה שעה כבר מאוחר, שהרי הדין כבר נפתח. היה עליו להתכונן מבעוד זמן, בהיכנס חודש אלול שהוא חודש התשובה בזמן זה הוא יכול להכין כראוי את כלי נפשו ולהגיע ליום הדין מוכן כראוי. ה' יתברך היה מרוצה מאוד מהכנה זו וכתוב את גזר דינו לטובתו. לעומתו, המתאחר ובא בזמן שבו כבר נפתח המשפט, תשובתו קשה היא מאוד.